

HOMENATGE
A
RAMON ROVIRA GENDRE

Un home del poble, al servei del poble

Per Jaume VALL BORDA
Prohom d'Anglesola i escriptor costumista

Pàgina anterior: Ramon Rovira l'any 2006.
Fotografies de la família i de Jaume Vall Borda.

Un infant feliç

Ramon Rovira Gendre va néixer a Anglesola l'any 1920, fill i nét de forners, ja de petit el seu destí professional era inqüestionable, seria un forner més de la nissaga dels Rovira.

Va anar a “estudi” com deien llavors al carrer Bonaire, a cal Real, juntament amb una munió de nens que compartien l'ensenyament propi de l'època, és a dir, el nivell bàsic per saber un mínim de gramàtica, un xic de cultura general, les quatre regles de matemàtiques i poca cosa més. Va ésser Mn. Francesc Roig Martí, fill del poble, qui li va inculcar l'afecció per les lletres mitjançant un mestratge eficient i acurat, un mestre de qui Rovira guardarà sempre un magnífic record i un agraïment especial.

Abans de complir els 13 anys el Ramon ja es va incorporar a l'obrador de la fleca de cal Rovira com un aprenent per assolir, algun dia, el grau d'artesà en la fabricació del pa i els seus derivats.

Ja de ben petit, a l'escola mostrà una aptitud especial per al dibuix i també per a l'escriptura.

Incorporat al món del treball, no deixà de practicar aquestes dues aficions que cultivarà amb encert i constància tota la vida.

De jove es converteix en lector insaciable, devorant textos de clàssics i novells, novel·la, història, biografia i poesia. És en aquesta disciplina on Ramon s'instrueix llegint acuradament poemes de tot tipus, però, a poc a poc, va decantant les seves preferències vers els autors catalans, primer els clàssics, Mn. Cinto, Maragall, Segarra i d'altres, i després pels seus contemporanis, Josep Pla i de forma especial Joan Amades del Costumari Català, fins i tot per aquells més desconeguts, mesurant la mètrica, estudiant la rima i analitzant els sons que fan plaents la poesia a la seva oïda.

És en aquesta època adolescent quan comença a llegir llibres d'història que li arriben de diferents vies, ja sigui en forma de préstec, de regal o adquirint-los ell mateix. Qualsevol suggeriment és vàlid per llegir aquell volum o consultar l'enciclopèdia temàtica on satisfer un xic aquella curiositat insaciable de saber més.

La societat i l'ambient d'en Rovira adolescent, situat a Anglesola, un poble rural fins a la medul·la, no propicia gaire les activitats culturals i menys les iniciatives en aquest camp, cal dir, però, que Anglesola viu en aquests dies anteriors a l'esclat de la guerra civil una forta activitat cultural que es veu reflectida en el camp del cant, el teatre o l'esport.

El mestrange de Mn. Josep Binefa

Hi ha algunes persones que lideren diferents disciplines i en Ramon distrau la seva activitat professional formant part de gairebé tots els grups que tenen quelcom a veure amb la cultura.

En aquesta època, i de la mà de Mn. Josep Binefa Monjo, el Ramon s'endinsa en el món de la història local. Parlem d'un estudiós lletraferit que en aquests anys està immers en l'estudi, la investigació i la recerca de la nissaga dels Anglesoles i de tot el que fa referència a la història del nostre poble: els trinitaris, el castell, l'església i tot un seguit d'anecdotes i fets que tenen a veure amb aquelles centúries d'esplendor que va viure el nostre poble. Incloent-hi una colla d'arbres genealògics curosament elaborats per Mn. Binefa, fins a cercar ben entrada l'edat mitjana.

Ja fa anys que aquest religiós s'ha convertit en un erudit que recull documents en arxius, entrevista persones i fa tot tipus de gestions, sempre a la recerca d'informació documentada o fidedigna de la història d'Anglesola. El Rovira camina tímidament de la seva mà i sota el mestrange de tan insigne historiador escolta bocabadat com aquest li explica els orígens de Catalunya, l'evolució de la seva història i, sobretot, la importància que en el decurs dels esdeveniments ha tingut Anglesola i la seva nissaga, començant pel primer Ramon d'Anglesola, un dels nou barons de la fama, i seguint per tot un reguitzell de personatges anglesolins amb noms i cognoms que es repeteixen al llarg dels segles: Berenguer Gombau, Arnau Berenguer, Berenguer Arnau i molts d'altres que donaren glòria i fama a la nostra vila.

El Ramon s'emmiralla en la persona de Mn. Binefa, de la seva capacitat de recerca, del seu rigor en aconseguir documents, del seu gran domini de la història del nostre poble i també de la seva habilitat en saber-ho comunicar, amb l'eloqüència, la claredat i l'entusiasme que sols aquest capellà sap enfondir en les seves explicacions que sovint es converteixen en una veritable tesi magistral.

Però l'heretat més important per al Rovira d'aquesta època del seu mestre, resulta ser-ne el gran amor i la passió que es desperta dins seu per conèixer i cultivar aquesta disciplina, afecció que ja l'acompanyarà per sempre més, i que tantes aportacions ens ha fet en diverses publicacions locals, sempre tan encertades com esperades.

En la seva etapa d'adolescent és quan Ramon Rovira s'introdueix a tots els estaments culturals i esportius del poble, així el trobem com a membre actiu i capdavanter en aquelles cèlebres representacions teatrals que tenien lloc a cal Coix, grup que més tard va dirigir ell mateix, comptant amb un planter d'actors i actrius que feien les delícies de locals i forans, ja que la qualitat interpretativa era tan alta que qualsevol professional no ho feia millor. El Ramon es movia en aquest ambient com peix a l'aigua.

En el camp esportiu, trobem Ramon Rovira formant part del Club Futbol Angularia. En aquella època gloriosa que encara avui els més grans recorden, quan aquest equip militava en la categoria de la comarca i quan hom sentia l'orgull de pertànyer a un equip que honorava el poble, la seva història i l'esport. Més endavant, el Ramon també va ser el responsable d'entrenar els més xics un parell de temporades.

F.C. Angularia. Rovira, el primer dret a l'esquerra.

La quinta del “biberó”

Hi ha, però, un esdeveniment que trunca els seus projectes i les seves quimeres culturals, es tracta de la guerra civil que arriba per al Rovira en el pitjor moment. Ell té setze anys, un noi ple d'il·lusions i expectatives que el dia 18 de juliol de l'any 1936 queden frustrades de soca-rel sota l'esclat d'una guerra que li farà deixar de banda totes aquestes afeccions per tal d'aconseguir l'objectiu prioritari de tota la gent que varen viure aquella disbauxa, aquell malson i que no era altre si no sobreviure.

Als 17 anys és cridat a files; forma part d'aquella famosa lleva del “biberó”. Milers de nois, gairebé canalla, que mai han sortit de casa, de sobte es troben a la trinxera armats amb un fusell, morts de basarda i sovint sense saber per què lluiten i es maten entre germans. El Ramon és un d'ells, és enviat al front i allà no comparteix ni els ideals ni el tarannà d'aquella gent, per la qual cosa decideix fugir i tornar-se'n a casa.

Sense saber-ho, aquest fet marcarà el seu destí cultural ja que sovint els capricis del destí son juganers amb les persones.

Ramon Rovira s'amaga a casa de Mn. Josep Binefa Monjo i algunes persones més. Ells dos viuran uns mesos d'incertesa, de pors i angoixes que vénen determinades per causes ben evidents, però en el decurs d'aquests mesos, sense poder moure's de lloc, comparteixen moltes coses. El Ramon es converteix en deixeble i amic del sacerdot el qual, a pesar del seu encarcerament, no para de treballar. Ara ho comparteixen tot, els treballs que fa el capellà, els dubtes i interrogants que li sorgeixen al Ramon, mestre i alumne aprenen, l'un de l'altre i l'altre de l'un. La joventut i entusiasme del Rovira esperonen el prevere per no defallir i seguir en els

seus treballs d'investigació, així el Ramon veu com aquell erudit desplega i confecciona complicadíssims arbres genealògics de tots els personatges de la nissaga dels Anglesola, veu com Mn. Binefa escriu acuradament sobre personatges i llocs del poble, veu com el capellà aguditza l'enginy per tal de compondre poesies i poemes, redactar narracions i en definitiva les diferents disciplines literàries que aquell mossèn cultiva i de les quals el Ramon n'és primer un admirador i després esdevé un col·laborador.

En aquest exili domèstic, la fleca Rovira continua treballant, ja que el pare del Ramon fa pa cada dia per a la gent del poble i, naturalment, algú es preocupa de fer arribar el pa necessari a casa de Mn. Binefa per tal d'alimentar a tota la colla que allà hi ha amagats. Fins que un dia de mal record, després de menjar el pa, el Ramon diu al seus companys amb to gairebé tràgic:

- Aquest pa no l'ha fet el pare!
- Què vols dir?
- Conec molt bé el gust del pa de casa meva i aquest pa no l'ha fet el pare.
- I això què pot significar?
- Sols pot ésser una cosa.

Contesta el capellà amb caire cerimoniós.

– Què passa?, digueu-ho ja d'una vegada!

– Doncs que el pare del Rovira ha estat pres i si no sortim i, ens entreguem, és possible que el matin.

– Verge Santa!, i si ens maten a nosaltres?

– Ara potser no, ha passat temps del començament de la guerra i els ànims estan més calms, ens empresonaran o ens duran a les trinxeres i esperem que res més.

– I Mn. Binefa? Els capellans tenen més risc.

– Esperem que no sàpiguen que hi ha un capellà, al cap i a la fi ja fa temps que estem amagats i no tenen per què saber que un de nosaltres és capellà.

– Bé, doncs, què fem?

– Demà ens entregarem tots.

Aquella darrera nit de reclusió a la masia on ara es troben la passen recollits en l'angoixa de pensar què passarà l'endemà. Juntament amb els amagats hi ha unes quantes dones, entre elles, la Montserrat, neboda de Mn. Binefa, l'Adelaida i la Filomena, germanes del Rovira i alguna altra que els fan companyia.

Efectivament, l'endemà al matí els homes surten de la casa i es dirigeixen fins al convent de les monges on hi ha instal·lat el comitè republicà regit pel comissari.

– Ens venim a entregar.

– Molt bé, sereu deportats al front.

– I el meu pare, on és? –pregunta el Rovira.

– A Navàs, a fortificar. Estiguis tranquil, Ramon, no li passarà res, ara segurament quedarà lliure.

– I a nosaltres?

– Anireu a Sant Climent a servir l'exèrcit.

L'endemà un camió recull els cinc homes, que són transportats fins al cam-

pament de Sant Climent. En arribar obren la porta de darrera el camió i salten a terra, tot seguit, són conduïts davant l'oficial d'aquell centre, entren en una sala on són fortament vigilats per soldats amb cara de pocs amics, al cap d'una hora se sent una veu del fons que crida fort i els soldats els fan entrar dins una estança on darrera d'una taula hi ha un tinent republicà d'aspecte seriós.

– Qui de vosaltres és el capellà?

Pregunta, sense tan sols saludar.

Tots es miren entre ells sorpresos i espantats. Abans ningú pugui dir res, Mn. Binefa dóna un pas endavant i diu.

– Sóc jo!

– Doncs vingui amb mi.

S'emporten al capellà i la resta són conduïts a un regiment per a fortificar trinxeres a la muntanya. No pas el Ramon, que es queda al cos d'intendència del campament donada la seva condició de forner. En pocs dies, però, rep la notícia de l'alliberament del seu pare, que s'incorpora novament a la fleca Rovira d'Anglesola.

Ha de passar gairebé un any abans que el destí d'aquelles persones, i de tantes altres en aquest país s'aclareixi. El Rovira és portat al camp de concentració "Camposanto" a Galícia juntament amb d'altres companys. Restarà allà tres mesos llargs fins que un bon dia aconsegueix escapar-se i retornar al poble on s'amagarà per segona vegada a casa seva, a la plaça de la Pau. Novament comparteix amagatall amb Mn. Binefa durant una temporada fins que s'acaba la guerra.

El servei militar

Just acabar la contesa, rep una notificació oficial. Ara és l'exèrcit Nacional de Franco qui el requereix per fer la mili. És enviat a Girona on hi romandrà tres anys més abans no pugui reprendre la vida normal.

En aquesta època el Ramon omple moltes de les hores que la vida militar li deixa lliures dibuixant. Ho fa a ploma, una modalitat que li agrada força i que té la dificultat de saber repartir la tinta de manera acurada i proporcional, ell té accés a l'oficina del campament i allà disposa de tinta, plomilles i paper. A poc a poc va perfeccionant el seu domini pel dibuix, disciplina que cultivarà tota la vida amb diferents facetes, però sempre amb èxit.

Per omplir el temps lliure que li resta, acudeix sovint a la biblioteca del campament on llegeix de tot, mentre amics i companys fan del temps lliure una diversió, ell s'endinsa en el món de la lectura, un món que li suplirà amb escreix la seva feble formació escolar, ja que el Ramon serà sempre autodidacta, això sí, amb una avidesa insaciable per aprendre, la qual cosa el disposa vers mestres, educador i erudits, començant pel seu Mn. Francisco de l'estudi, seguint amb Mn. Binefa durant els mesos d'exili reclus i, després, obert a escoltar i aprendre de tots aquells que ell creu que li poden aportar quelcom.

D'aquella època hem rescatat aquest vers, que suposem escrit en castellà simplement per concordança amb el temps i lloc en què Rovira el va escriure; diu així:

EL BESO

Es el beso una pasión
nacida de un sentimiento
que sale del corazón
y dura..., sólo un momento

Es la fiel demostración
del amor de un alma amante
es una dulce fruición
que dura..., sólo un instante

Es una suave expresión
un placer, un embeleso,
una hermosa ilusión
que dura..., lo que dura un beso.

Mas, que digo yo, si desgraciado
en mi vida un solo beso he gustado!

El retorn a casa

Per fi, després de set anys de vida militar li arriba la llicència. Ell també forma part d'aquella munió de joves del país que a causa d'una guerra, primer, i pel fet de perdre-la després, han de passar tot el gruix de la joventut privats de llibertat.

Ara tenim, doncs, un Rovira que torna al poble amb l'entusiasme propi de l'edat i amb ganes de recuperar el temps perdut. És un retrobament feliç, la gent vol oblidar els horrors de la guerra. Els joves tornen a festejar les noies, es casen i tothom necessita tornar a viure. El treball, la família i una mica de lleure són el millor antídoto per afrontar un esdevenidor que avui per avui encara és incert. La postguerra prem fort ses urpes a tot el país. L'estraperlo, la manca d'aliments, d'habitatges, d'estris i sobretot de llibertat, condicionen la vida quotidiana de la gent.

Anglesola és un poble de camperols, de pagesos avesats a treballar i subsistir. Tothom s'espavila per proveir el rebost. L'hort és un mitjà per tenir verdura fresca, el corral ple d'animals de pèl i de ploma, nodreix l'armari de la cuina, les dones ajupen el llom quan cal i s'estableix una sinopsi gairebé perfecta per tal de sortir d'aquest mal tràngol.

Just arribar, es posa a treballar a casa seva, en un tres i no res està al corrent de les coses del poble. El fet de tenir un comerç potencia aquest coneixement, a més, de seguida és requerit per col·laborar en les entitats culturals. S'incorpora novament al grup de teatre de cal Coix, primer com un actor més, però en poc temps assoleix la direcció d'aquest grup. Ell és l'encarregat de fer els dibuixos per anunciar les pel·lícules que es fan al cine Marina; així cada diumenge penja aquells elaborats "quadres" que ens diuen les pel·lícules que es poden veure cada setmana amb la seva qualificació segons la censura, (2R, 3R).

Una de les facetes més conegudes del Rovira és, sens dubte, la seva participació literària en tots i cadascun dels programes de la festa major de Santa Creu, el seu comentari i les seves poesies amb aquell estil tan personal i amb temes tan xocants com poden ésser el temps, els costums o la pròpia festa, són esperats per tothom i mai deceben a ningú. Del programa de la Festa Major de l'any 1949, recuperem aquests versos:

Quan l'abril, de vell, caduca
entra el maig ple d'ufanor
i com la tendra rosella
que just surt de la poncella
ens du la Festa Major.

Nostra vila s'engalana
i totes les joies treu
per honrar la més valuosa
la més senzilla i formosa
que és la nostra Santa Creu.

Es senten crits de gatzara
de l'infant enjogassat
brogit de gent forastera
que ve tota bullanguera
a buscar la "caritat".

Sons d'orquestra que l'anima
jovent que balla amb daler
i l'avi de la blanca testa
també s'uneix a la festa
amb el cor de joia ple.

Retroballa de famílies
que cada any fan reunió
sentint en la intimitat
d'aquest dia senyalat
el goig de la Festa Major.

Activitat cultutral i curiositats

Ara també reprèn la pintura, alterna els seus dibuixos fets a ploma amb les seves primeres aquarel·les, sempre però amb temes locals, l'església amb els porxos de la plaça, el carrer Major, la plaça Santa Anna, la plaça Vila i qualsevol indret del poble que li resulti suggerent per plasmar-lo en un quadre. Quadres que mai vendrà. Ell sempre diu que gaudeix pintant-los, però més gaudeix encara, regalant-los. Així avui tenim al nostre poble una bona colla de famílies que al menjador de casa, a la sala d'estar, al rebedor o a d'altres indrets de la llar, tenim un quadre del Rovira.

Quadre a la ploma de Ramon Rovira. Com sempre un tema d'Anglesola.

Sempre com hem dit abans amb algun raconet d'Anglesola, aquest poble que tant va estimar el Rovira.

En aquests anys el Rovira s'integra també al "coro" de l'església Escola Cantorum, sota la direcció, primer, de la Sra. Raimundis, i després, és Miquel Binefa qui pren el relleu de la batuta.

Ara, doncs, tenim un Ramon pletòric d'activitats les quals conjumina amb tanta destresa que és capaç d'acudir a tot arreu.

Imbuït en aquesta activitat el Rovira deixa córrer el temps plàcidament. Se-gueix solter i aferrat a les seves afeccions, treballant per a ell i per als altres gaudint dels petits plaers que la vida li dóna en aquesta etapa que afronta amb serenitat

El seu germà viu i treballa a Raïmat. El Ramon el visita sovint i en una d'aquestes visites coneix l'Encarna, una noia que treballa a Barcelona per a la família Raventós de l'empresa Codorniu. És molt estimada per aquests senyors, però més estimada és encara pel Ramon amb qui es casa al cap de poc temps. D'aquesta manera canvia el servei domèstic per l'obrador de la fleca, el despatx de pa i els seus derivats darrere el taulell. Ara, als inicis de la dècada dels 50, anys en què el consum de pa és tan abundós, que les cases compren el pa per arroves i ho fan amb tiquets. Així doncs, el canvi per a la noia és total: de Barcelona, coneguda en aquella època com "la mata", de sobte es troba en un poble petit, amb fred a l'hivern, calor a l'estiu i sense conèixer ningú. Mes, al costat del Ramon la seva incorporació al poble és total, amb quatre dies és coneguda per tothom i amb quatre més, s'oblida ben del tot de Barcelona.

Tenen dues filles, treballen de valent i el Ramon segueix fidel l'estudi, la recerca i la promoció de la història del seu poble com també sempre és present en qualsevol de les activitats culturals, esportives o religioses que tenen lloc a Anglesola. No deixa la pintura que, a poc a poc, va abocant vers l'estil de l'aquarel·la. En aquest estat de coses van passant els anys. La situació del país va millorant, arriba la industrialització, que mai afectarà el seu negoci, ja que ell continua fent el pa de manera artesanal com sempre. Després arriba també la mecanització en tots els sectors, la locomoció, els mitjans de comunicació i tantes coses més que afecten la forma de viure de les persones i les famílies, la majoria de forma positiva ja que ara la pagesia viu un moment dolç. Estem en aquells anys en què el gra val diners, i més diners, encara, val la fruita per a aquells que en tenen.

Es desperta al poble la febre de fer obres, molta gent arregla la seva casa, es fan menjadors nous, cuines amb armaris encastats de fòrmica i alguns fins i tot de fusta, però el que més fa la gent en aquesta època és el lavabo. Treuen les comunes d'eixides i galeries per construir aquesta peça de la casa que ara tothom demanda i reivindica. La banyera, el bidet i el lavabo són peces clau per a substituir l'antiga comuna que, a més, és vestida amb rajoles de colors fins a mitja paret. Ara podem entrar a aquesta petita estança en la major intimitat, sense haver de suportar males olors amb la qual cosa, la higiene fa un pas de gegant.

A la plaça de la Pau, el Rovira continua fent pa tots els dies, vivint molt els esdeveniments del poble. L'obrador es converteix en lloc de tertúlia diària. Allà hi fa cap el sereno a les nits on, entre ronda i ronda es refugia a aquella estança càlida per l'escalf del forn i sempre amatent, per la conversa del forner. D'altres es deixen caure al capvespre per tal de fer-la petar i, alguns potser per comentar les petites coses que passen al poble.

Un aspecte a ressaltar d'aquest forn ens ve donat en aquells anys, quan arribada la Pasqua, les dones del poble pasten a casa amb ous i farina la base del pa de pessic que duen a cal Rovira per tal de coure a la fleca aquella massa que, al sortir del forn, s'ha convertit en la base perfecta i exquisida per fer-ne la mona més deliciosa, ja sigui per regalar a nines i fadrins, o bé per ésser consumida el dilluns de Pasqua al canalet, al Tànquel, al Telégrafo o a la cabana del tros.

És també col·laborador habitual de Radio Tàrraga on deixa sentir la seva veu de rapsode i on té ocasió de donar a conèixer les seves poesies per tota la comarca. Ramon Rovira en una de les seves intervencions a Radio Tàrraga.

Les filles del Rovira creixen, i una d'elles segueix la vocació de son pare decantant-se en els estudis per la carrera d'història amb la natural complaença de son pare. L'altra estudia Comerç, amb intenció d'incorporar-se al negoci familiar.

El Ramon Rovira viu el traspàs de la Dictadura a la Democràcia com tothom en aquest país. Primer amb la incògnita de veure què passarà i més tard amb la complaença de recuperar la llengua i les llibertats. Ara són anys de restablir moltes coses i la gent del país ho assumeix amb una naturalitat sorprenent, fins al punt que en pocs anys se'ns fa normal anar a votar, retrobar la Diada Nacional de Catalunya, celebrar de bell nou Sant Jordi i les noves administracions catalanes com la Generalitat són per a tots els catalans com qui fa realitat un vell somni.

Segueix escrivint arreu, es converteix en col·laborador habitual de la revista *L'Actual Revista Flequera de Catalunya* on la seva destresa vers la poesia li dona força popularitat. En poc temps aconsegueix fer-se un espai propi en aquesta revista, conegut amb el nom de "raconet", espai que mantindrà fins a la fi de la seva activitat professional i fins i tot més enllà de jubilat. L'any 1987 aquesta mateixa revista convoca un concurs per tal de fer l'himne dels flequers catalans. Són convocats tots els forners del país. Una tarda, el Ramon s'asseu a taula davant una llibreta amb una pàgina en blanc. Cal omplir-la de mots per participar en aquest certamen que per a ell representa tot un repte, davant el paper rumia...rumia... per fi escriu.

Cantem, amics, amb veu ben forta
cantem, amics, cantem companys
que els nostres cants obrin la porta
de l'esperança i dels afanys.

Som els flequers de l'avantguarda
som crosta i molla i som llevat
la nostra fe és greny de guarda
nostre patró, Sant Honorat.

Volem el pa de cada dia
tingui aquell gust que alegra el cor
i que ens recordi l'harmonia
que té un menat d'espigues d'or.

Que el cant que avui ens agermana
sigui escoltat per tot arreu
i com en una gran sardana
tothom s'hi aplegui a nostra veu.

Cantem, amics, amb veu ben forta
cantem, amics, cantem companys
que els nostres cants obrin la porta
de l'esperança i dels afanys.

Quan ho té enllestit, envia la lletra d'aquests versos a la revista i, sols resta esperar. Una espera que es fa llarga ja que el jurat ha de decidir la millor entre més de quaranta lletres que han participat en aquest concurs. Per fi, un bon dia el Ramon rep la visita de la junta del gremi de forners catalans. Li comuniquen de viva veu i a casa seva, que ha estat el guanyador del certamen.

Un dels visitants és el senyor Carles Laporta, compositor de renom nacional per ésser l'autor de la música de moltes cançons de cantants tan populars com Julio Iglesias i d'altres. Aquest li diu que ha pres el compromís de vestir els seus versos amb la música adequada per fer l'himne dels forners de Catalunya. En poc temps és requerit a Barcelona en una trobada de tots els forners catalans on el Sr. Joan Erill, president del gremi de forners de Catalunya, li lliura un diploma que l'acredita com l'autor de la lletra d'aquest himne i com a guanyador del certamen que s'ha fet arreu del país, una festa magnífica de la qual el Rovira i tota la família en tindran un gran record.

Ramon Rovira treballant a l'obrador del seu forn.

L'honorable Sr. Jordi Pujol lliura a Ramon Rovira la carta de mestre artesà.

L'any 1989 rep una carta de la Generalitat de Catalunya, del Departament d'Agricultura on li comuniquen els propers lliuraments de cartes de mestres artesans, convocant-lo a ell, juntament amb altres forners catalans per rebre aquest guardó.

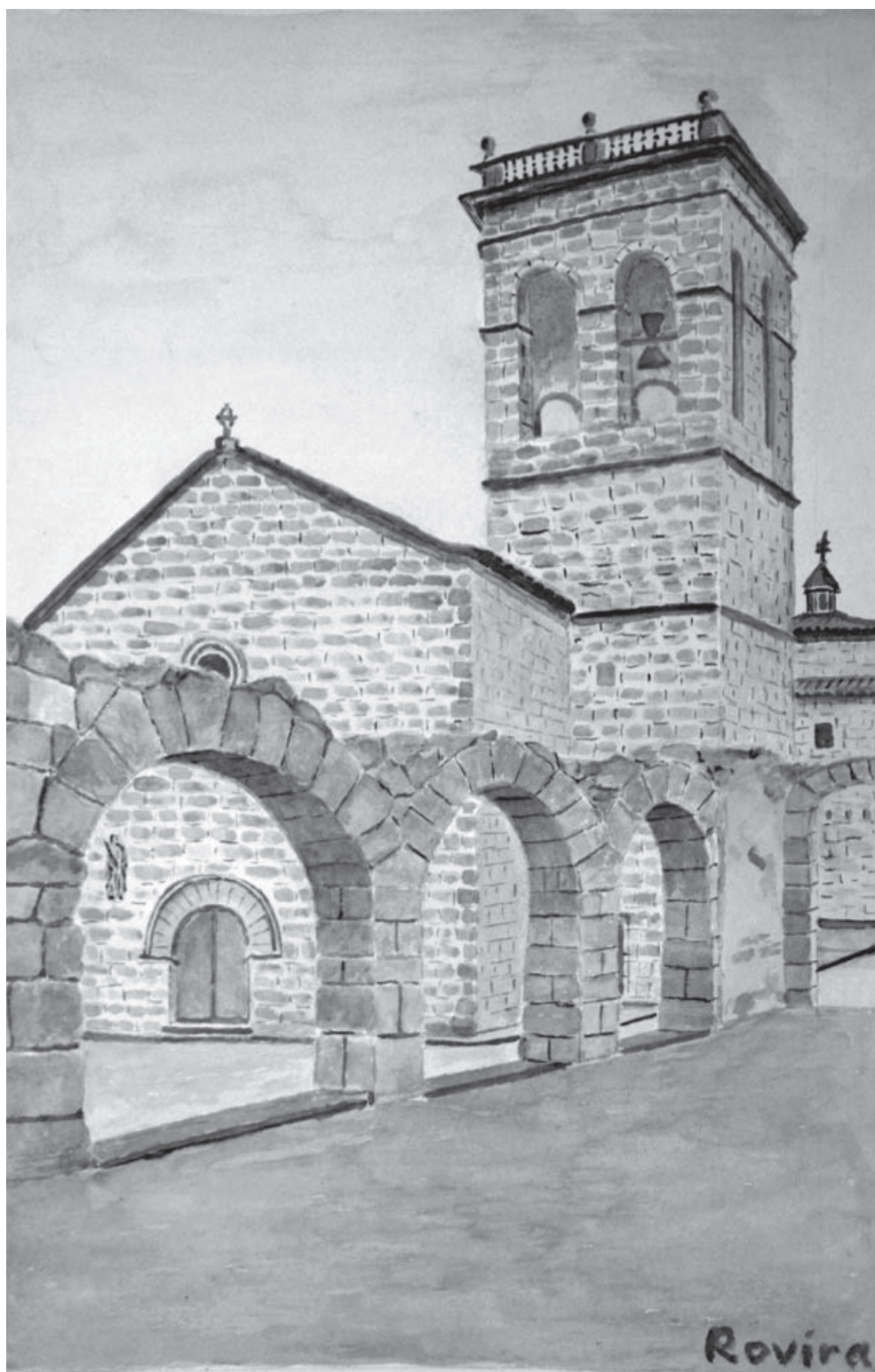
Li va fer molta il·lusió rebre'l de la mà del Molt Honorable President, Senyor Jordi Pujol, al palau Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya a Barcelona, el mes de maig de l'esmentat any 1989.

Els anys passen i el Ramon es fa gran, a les portes de la jubilació la vida li dona quelcom de bo. El casament de les filles, el fet de tenir bona salut, poder recolzar l'activitat professional de la seva filla, tot plegat li dona pau i tranquil·litat.

En aquesta època Rovira és quan més s'entrega a la pintura, fa quadres arreu i per a tothom, però sempre amb motius locals. Poques vegades accepta un encàrrec on els seus pinzells no plasmin quelcom d'Anglesola, encara que de vegades ho fa i sempre amb èxit. Segueix amb els seus poemes, escriu per a ell, per als amics i per encàrrec. Sempre hi ha algú que té un aniversari, una festa de la vellesa, els tres tombs de la vila i tantes més que demanden de son talent per tal de plasmar en paper allò que per a ell resulta relativament fàcil, mentre que per a altres seria impossible d'aconseguir.

Reconeixements

Una vella dita diu: "els anys corren més de pressa a mesura que ens fem més grans" i això mateix és el que li passa al Rovira. El temps és fugisser, tant, que sense saber com, arriba l'any 1999, el darrer any de la centúria i del mil·lenni. Podria ésser un any més però per al Rovira aquest serà molt especial.

Aquarel·la de Ramon Rovira on recull un racó d'Anglesola.

Primerament és requerit per la societat local de Sant Antoni Abat, entitat que de fa anys organitza els tres tombs d'Anglesola, coneguts arreu de Catalunya. El Rovira és ferm col·laborador des del primer dia. Ha fet poemes per a la fira medieval, ha escrit guions per a ésser representats en aquest marc, ha pintat un auca al·lusiva a aquest tema i tot el que se li ha demanat. Per tant, al mes d'abril, aquesta entitat fa un merescut homenatge a la seva persona en el marc de la festa dels tres tombs.

A la tardor és l'ajuntament de la vila qui organitza un homenatge al Rovira i al Senyor Lluís Puigfel. En el marc de les dependències municipals té lloc l'acte amb la presència de la corporació municipal encapçalada pel seu batlle, Sr. Francesc Vidal, i regidors. La sala plena a vessar, ratifica l'estima i la valoració que tot el poble té pel Rovira i pel Puigfel. El Ramon comença a recollir el fruit d'un treball altruista i desinteressat. Comparteix homenatge amb un homònim seu, també flequer, el senyor Lluís Puigfel Teixidó. Tots dos a les vigílies de ser octogenaris reben el reconeixement d'un poble que sap valorar l'esforç d'aquells que treballen pels altres, sense esperar res.

I per fi, abans d'acabar l'any, en ple hivern, el Rovira rep a casa una visita inesperada. Es tracta de dos homes que són portaveus dels seus companys, els prohoms d'Anglesola, entitat provinent de l'edat mitjana però que encara existeix. Aquests li comuniquen que ha estat escollit prohom de la vila i li demanen si ho vol acceptar. No s'ho pensa gens ni mica i diu que sí. Serà motiu d'orgull i satisfacció entrar en la prohomia.

Ell, que tantes vegades ha estudiat, llegit i promocionat aquesta venerable institució formada per nou membres, entra ara a formar-ne part com a membre plenipotenciari. La Prohomia va sorgir a l'edat mitja per assistir al senyor de la vila sota l'auspici de la Verge del Roser. Llavors eren els prohoms qui presentaven al senyor de la vila una terna de tres homes per tal de regir els destins d'Angulària. Els mateixos homes que, amb el seu criteri aconsellaven, també, al rector de la parròquia en afers religiosos, és a dir, eren els prohoms que major prestigi tenien a la vila.

El càrrec era vitalici i quan hi havia una baixa per mort, canvi de poble o renúncia, els vuit companys restants, juntament amb el rector de la parròquia tenien cura d'elegir un nou membre. Es feia mitjançant votació secreta, després d'un debat on cada prohom podia proposar un o dos noms per tal d'ésser escollits.

Durant segles un dels afers més coneguts i populars dels prohoms consistí a erigir-se com a jurat popular del poble. Quan dos veïns, per qualsevol motiu decidien dur el seu litigi als prohoms, ambdós sabien que una vegada dictada sentència, aquesta era inapel·lable. Aquí no s'hi valien recursos inescrutables o apel·lacions per rancúnies que, a la fi, arruïnen uns i altres fent realitat aquella vella dita catalana: "advocats i procuradors, a l'infern de dos en dos".

Amb tota serietat i rigorosament cal dir que aquest procedir va estalviar als vilatans d'Anglesola quantioses despeses en concepte de tribunals pel fet de tenir un sistema jurídic barat, a l'abast de tothom però sobretot fiable, ja que els anglesolins tenien plena confiança en l'efectivitat i, més encara, en la imparcialitat d'aquets prohoms que gaudien d'un prestigi secular en base a una recta manera de procedir.

Els prohoms assisteixen en corporació als actes religiosos de la vila, al costat de l'ajuntament, ocupant aquell banc que encara avui resta a l'església on resa de

l'any 1803 ençà, “banc dels prohoms”. Cal dir que Anglesola conserva el banc, però més meritori encara, és el fet de conservar la institució de la prohòmia, és a dir, que avui encara tenim a la vila aquests nou prohoms que es fan presents en els actes oficials. Encara que tan sols sigui a títol honorífic, han salvaguardat una entitat, la dels prohoms, quan a la resta de Catalunya han desaparegut. Deixeu-me dir que tots els anys els prohoms són protagonistes al poble d'una cerimònia tan bonica com tradicional. Es tracta que la imatge de la Verge del Roser, la seva patrona, és custodiada per un prohom diferent sota un rigorós torn; així el prohom més antic és anomenat degà i la resta el segueixen en l'ordre numeral, és a dir prohom número dos, tres... fins a nou. El segon diumenge de febrer, acudeixen a la casa del prohom que ha custodiat la imatge aquell any, se l'enduen a l'església on presideix la missa d'aquell dia i en acabar, és portada en corporació fins al domicili del nou prohom custodi. Allà i per celebrar amb la resta de companys aquest esdeveniment, el prohom custodi convida a la resta a un esmorzar, on s'aprofita per tal de debatre diferents assumptes de la corporació o bé de la parròquia. També s'ha de dir que tots els anys en el repartiment de la “caritat”, per la festa major, els prohoms, juntament amb el batlle i regidors, són els responsables de repartir els quatre panets, que de temps immemorial la gent del poble i comarca van a recollir el dia 3 de maig, festa de la Santa Creu. Panets que protegiran de la pedregada. Així doncs, pagesos d'arreu de les terres de Ponent repartiran per finques, bancals i trossos, un panet beneït que, posat dins una bossa serà penjat en algun arbre per protegir la finca de pedregades i mal temps.

Ramon Rovira amb els seus companys prohoms d'Anglesola.

Set anys de prohom

El Rovira se sent còmode en el si d'aquesta Institució. És sabedor dels seus valors i de la seva tradició secular.

Ens trobem ja a la recta final de la vida d'un home que ara deixa passar el temps plàcidament. La mort sobtada dels seus germans torba aquest envellir tranquil i assossegat. Ara es complau en la recordança de temps passats, la seva activitat minva però segueix actiu.

Sense adonar-se'n i en el decurs de tants anys, la plaça de la Pau s'ha convertit popularment en la plaça del Rovira. La fleca canvia de mans, però manté el seu nom. Els néts i la família omplen la seva vida però mai no deixarà de tenir la taula del seu menjador plena de llibres, qualsevol dubte que hom pot tenir de la història, els costums o les tradicions d'aquest poble tenen sempre una resposta fiable en la seva persona i el prestigi d'home culte, estudiós i saberut es manté fins al final.

Aquest final dissortadament arriba el dia 10 de maig de l'any 2006 quan la vida s'esmuny, deixant orfe tot un poble que ha perdut el seu poeta i pintor, el seu lletraferit, i el seu fill estimat.

Ens plau moltíssim recordar-lo en aquest esdeveniment tan important per a Anglesola com és la XXXIX Jornada de Treball del Grup de Recerques de les Terres de Ponent.

Per acabar, volem fer-ho amb el record dels seus propis versos. Hem escollit un sonet curt, el darrer de la seva "Lloança a Anglesola", que resa així:

Jo et donc Anglesola un crit de lloança
te'l donc agraït, que ets poble meu,
al cor dels teus fills no hi cap recança
perquè tu ets el poble de la Santa Creu!